

כניסת שבת: 19:26

יציאת השבת: 20:33

לדעת ר"ת: 21:03

אורי וישעי

לעילוי נשמות מרת מרגושה בת גזלא לבית כהן ז"ל

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
 עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

נאמר בפרשתינו, (לאחר שקורח ועדתו הסיתו את בני ישראל כנגד משה ואהרן), "ויחר למשה מאד ויאמר אל ה', אל תפן אל מנחתם, לא חמור אחד מהם נשאתי, ולא הרעתי את אחד מהם".

אמרו רבותינו במדרש רבא, אמר להם משה, אפילו מה שהיה מותר לי לקחת מכם לא לקחתי, שכן בנוהג שבעולם (מנהגו של עולם), אדם שהוא עושה בשביל ההקדש (כגון גבאי צדקה), נוטל שכרו משל הקדש (שהרי הוא מתפרנס ממלאכתו לדאוג לעניים), ולפיכך מותר היה לי לקחת הוצאות קניית חמור בכדי לבא למצרים ממדיין לגאול את ישראל במצרים, ובכל זאת לא לקחתי אלא משלי. וכן מצאנו בשמואל הנביא, שהוכיח את ישראל ואמר, "הננו ענו בי נגד ה' ונגד משיחו, את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי", שאף על פי שיכולתי לקחת מכם, לא לקחתי.

חסידות יתירה ראינו אצל שני נביאים אלו, שהיו נקיי כפיים בצורה יוצאת בגדר הרגיל, ולפיכך היתה תוכחתם כנגד ישראל נשמעת ביותר, שאילו היו מתפרנסים מן הקהל, לא היו דבריהם מתקבלים כל כך. הגמרא מספרת על רבי חנינא בן תרדיון, שהיה אחד מעשרה הרוגי מלכות, ובשעה שהיה מקהיל קהילות ברבים ללמד תורה נתפס, ונגזר דינו למיתה בשריפה כשהוא כרוך עם ספר תורה. מיד שאל את רבי יוסי בן קסמא, אם שורפים אותי וספר תורה עמי, האם זוכה אני לחיי העולם הבא? השיבו רבי יוסי, כלום מעשה בא לידך, כלומר, איך היית מתנהג במעשיך דבר יום ביומו, ענה לו, פעם התחלפו לי מעות פורים (שהיו שייכים לו) במעות צדקה (כלומר נתערב לו כספו עם כספי צדקה), וחילקתי את הכל לצדקה. אמר לו, אם כן, מחלקך יהיה חלקי, שגדול חלקך לעולם הבא.

והנה מאמר רבותינו זה כולו קשה מאד להולמו, וכי לא די בכל המסירות נפש שעשה רבי חנינא, למסור נפשו בכדי שלא תשכח תורה מישראל, עד שזכה למוות על קידוש ה', בכדי לזכות לחיי העולם הבא. ועוד קשה, וכי רק מפני אותו מעשה שהיה, שנתן מכספו לצדקה בכדי שלא יחשדוהו שלקח מכספי צדקה לעצמו, רק מחמת אותו מעשה יהיה ראוי הוא לחיי העולם הבא. והדבר צריך הסבר.

והביאור הוא, כי אדם גדול אינו ניכר במעשיו הגדולים, כי לאדם גדול ניתן כוחות גדולים לעשות מעשים גדולים, ומחמת מעשיו אלה אי אפשר לעמוד על תכונתו. רק כשאנו רואים ממעשיו הקטנים של אותו אדם גדלות אמיתית, אנו יודעים שגם מעשיו הגדולים, כולם לשם שמים בהנהגה נכונה. ולפיכך התפעל כל כך רבי יוסי מהמעשה שסיפר לו רבי חנינא, כי אם היתה בו ברבי חנינא דעת, לשים לב כל כך לדברים פעוטים, לשמור על נקיון כפיו, הרי שניכר כי כל מעשי רבי חנינא היו לשם שמים מתוך שיקול דעת נכונה, וגדול חלקו לחיי העולם הבא.

"וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקָרָא לְדָתָן וְלָאֲבִירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלָה: הַמַּעֲטָה פִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ לְהַמְיִיתָנוּ בַּמַּדְבָּר כִּי תִשְׁתַּרְרַר עֲלֵינוּ גַם הַשְׁתַּרְרָה". (טז יב-יג).

מה היתה שאלת משה רבנו ע"ה לדתן ואבירים שהשיבוהו לא נַעֲלָה, להיכן לא נַעֲלָה, המפרשים מותרים היינו לבית הדין הגדול, ולענ"ד נראה להוסיף ברמז דמורע"ה הציע לדתן ואבירים להפסיק עם המחלוקת "ולהתעלות" על עצמם, וזה שאמר "לא נַעֲלָה" שאינם רוצים להתעלות, ועוד הציע להם משה רבנו ע"ה לזכות "לעלות לישראל", השיבו דתן ואבירים שאינם חפצים לעלות לישראל: "הַמַּעֲטָה פִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ לְהַמְיִיתָנוּ בַּמַּדְבָּר", דהיינו כופרים בטובת משה ומציינים את יציאת מצרים "במעט" דהיינו קצת השתדל משה והעלה אותנו מארץ זבת חלב ודבש דהיינו מצרים, להמיתנו במדבר, היינו ארץ ישראל, כך נראה מלימוד הפסוקים.

עוד נראה לענ"ד שבאו דתן ואבירים לרמוז למשה רבנו ע"ה דעוון המרגלים גרם שכל יוצאי מצרים ימותו במדבר ולא יזכו לעלות לארץ ישראל, ומבחינת דתן ואבירים אינם רוצים בהנהגת משה רבנו דהרי משה היה צריך להפטר מהעולם בכניסת עם ישראל לארץ ישראל, אך עקב העוון המרגלים "נוספו" למשה רבנו ע"ה עוד 40 שנה, ודתן ואבירים אינם חפצים לכן אמרו למשה רבנו "כי תשתרר עלינו גם השתרר", איננו חפצים בעוד 40 שנה של הנהגתך.

ראה מכאן עוון הגדלות שהיו מוכנים למות במדבר ובלבד שמשוה רבנו ע"ה לא יכניסם לארץ ישראל, וזה שאמרו על פרעה כל הכופר בטובת חברו לבסוף כופר בקב"ה, מרע"ה הוציא את בני ישראל ממצרים, הפיל שיחו וצקלוננו לפני הבורא בעוון העגל ועוד ועוד, וכל זה בשביל עם ישראל, כיצד הכירו בטובה אותו צדיק מרע"ה, השיבו "המעט כי העליתנו", היינו דבר קטן שהוצאת אותנו ממצרים. ומיד סמך לה (כופרים בטובת המקום בה) "כי נאצו האנשים האלה את ה'", מרע"ה מדגיש כי אנשי קרח וכו', כפרו, ממש, בקב"ה.

"פָּרַח .. וַיִּצֵץ צִיץ"

ידוע שקורח כפר בעיקר נבואתו של משה רבנו, שהשווה אותו לשאר הנביאים. משה רבנו כשראה שאין ברירה הכריז בפומבי, בזאת תדעו כי ה' שלחני, והוסיף אם כמות כל האדם ימותון אלה וכו' לא ה' שלחני, משה רבנו מסכן את עצמו מול מתנגדיו, ואכן מצליח בדרכו הנכונה שנאמר: ותפתח הארץ את פיה. יוצא איפוא שמעכשיו יהיו נשמעים למשה ולהנהגתו, אך כפי שקוראים בהמשך רואים שזה לא הועיל, שהרי התריסו כנגדו - אַתֶּם הַמְּקַתֵּם אֶת עַם ה' - היינו שגם זה היה מעשה מכוח נבואה כנביאת כל הנביאים, ולא ברור שאמנם דברי משה הם דברי הקב"ה בכבודו ובעצמו.

על כן ציווה הקב"ה להכניס המטות לקודש הקדשים ששם ה' בכבודו ובעצמו ומשם יברר הקב"ה את הכהונה ועל ידי זה תתברר נבואת משה.

ויקשה לנו והרי היתה יכולה לצאת בת-קול מקודש הקדשים אשר מכרזת "משה אמת ותורתו אמת", או שהיה נכתב על הקיר כמו אצל בַּלְשַׁעְצָר וכדומה, ולמה הוכיח הקב"ה דווקא ע"י המטות, אלא ידוע שמציאות הטבע הוא דבר ה', ומעשה ה' בכבודו ובעצמו, שהשמים והארץ וכל אשר בהם נבראו ביום הראשון עוד קודם המלאכים ובוודאי לפני האדם, ונמצא שהטבע הוא דבר ה' בכבודו ובעצמו יותר מהכל, ועל כן מקודש הקדשים מודיע ה' לישראל דווקא דרך הטבע! ולא דברים החורגים מהטבע כגון פתיחת האדמה שיכלו לטעון שהיה איזה "צונאמי" או איזה "שבר ברומטרי"! שבמקרה פתחה האדמה את פיה. על כן במטה שיצאו ממנו פרחים, מראה שכאן הטבע נשלט על ידי ה' שציווה לשלוחו שהוא משה להראות נס שהוא בתוך טבע, עץ יבש לעולם לא יוכל להוציא ציץ ופרחים מאחר והעץ מעובד, והוציאו את כוחותיו הטבעיים שיכול לצמוח, ומעתה הוא כלי דומם, אשר כאשר כלי דומם נשלט בטבע ה', רואים מכאן בחוש את מציאות ה' בראיה המוכחת לשליח שעשה הכל בדרך ה'.

הליכות מלכי

איסור דיבור לשון הרע

נאמר בתורתנו הקדושה "לא תלך רכיל בעמך", וכידוע שפסוק זה מדבר מענין עוון לשון הרע, שאומר כך עשה פלוני לאלמוני, שאף שהוא דובר אמת כנגד חברו, עונו גדול מאד. (אלא אם אמר כן בדרך המותרת שהיא לתועלת אמיתית ולפי שאר התנאים הצריכים לענין זה, ואכמ"ל).

רבנו בחיי, בספרו חובות הלבבות (שער הכניעה) כתב כך: "אמר אחד מן החסידים, כי בני אדם רבים יבאו ביום החשבון לפני בית דין של מעלה, וכשמראים להם מעשיהם בספר זכויותיהם, ימצאו הרבה זכויות שמעולם לא עשו אותם, ויאמרו להם שעשה אותם! מי שדיבר לשון הרע עליכם וסיפר בגנותכם. וכן כשיחסרו מספר זכויות לבני אדם אחרים, יאמרו להם, זכויותכם אבדו מכם בעת שדיברתם לשון הרע על אחרים. וכן יש שימצאו בספר חובתם עוונות שלא עשו, ואומרים להם אלו העוונות שנספחו לכם בעבור פלוני ופלוני שדיברתם עליהם לשון הרע". עד כאן.

ואין להתפלא על דבר זה, שיפסיד אדם זכויותיו בעבור לשון הרע שהוא רגיל לספר, שהרי כתב הרמב"ם (בפ"ג מהל' תשובה), אלו שאין להם חלק לעולם הבא, המינים והכופרים בתורה וכו', ובעלי לשון הרע. ומבואר אם כן שסגולת חטא לשון הרע להפסיד את האדם מזכויותיו. ודין הוא שאותו השפע שהושפע כבר מחמת מצוות שעשה אותו שדיבר לשון הרע, יעברו לאותו אדם שביזוהו לדבר בגנותו.

והגאון רבי שלמה קלוגר זלה"ה רמז את העניין הנזכר בדברי שלמה המלך במגילת קהלת (ה, ה), "אַל-תִּתֵּן אֶת-פִּי, לְחִטְיָא אֶת-בִּשְׂרָךְ, וְאַל-תֹּאמֶר לְפִנֵּי הַמַּלְאָךְ, כִּי שִׁגְגָה הָיָא: לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל-קוֹלְךָ, וְחַבֵּל אֶת-מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ" ואמרו רבותינו במדרש כי פסוק זה מדבר על מי שמספר לשון הרע. וביאור הפסוק כך הוא, כי מכיון שדיבר לשון הרע כנגד רעהו, רבות מהעוונות של חברו עוברות לחשבונו, והרבה מהמצוות שעשה הוא עוברות לחשבון של חברו. הנה כשיבוא זה האדם לפני בית דין של מעלה, פותחים לו ספר עונותיו, וקוראים לו אף עוונות שלא עשה מעולם, והוא צווח למלאך "כי שגגה היא", ויש טעות בחשבון של מעלה, וגם צועק הוא על מצוותיו שאינם מופיעות בספר זכויותיו כי גם זו שגגה היא. וזהו שנאמר "ואל תאמר למלאך כי שגגה היא", כי הלא הקדוש ברוך הוא "קצף על קולך", על שדיברת לשון הרע על חברך, ולכן כל עוונותיו עברו לפנקס שלך, ומצוותיך עברו לפנקס שלו, והי' חיבל את מעשה ידך, ונתנה לרעך הטוב ממך שדיברת עליו גנאי.

על כן יזהר כל אדם הרבה מאד בעוון לשון הרע, בפרט במקום שאינו ולתועלת, וידקדק שלא לדבר על רעהו רעה, והי' יזכור לו זאת לטובה. ואם אחר דיבר כנגדו, אל לו לכעוס על זה, אדרבא, הרבה יש לו לשמוח כי זכויות שלא טרח עליהם כלל נרשמו על חשבונו. והי' זיכינו להישמר מעוון לשון הרע, ויתקין לנו שפה לדבר בשם ה'. זכה דורנו לספרו הענק של מרן החפץ החיים זי"ע המדבר רק מעניינים אלו של הלכות איסור דיבור לשון הרע, וישתדל כל אחד, כפי כוחו ללמוד מהלכות אלו לזכותו בפרט, שבכך מציל עצמו מן החטא, ובוודאי לכלל זכות עם ישראל.

קומי אורי- סיפור לשבת

זוג בני תורה הכירו זה את זה באמצעות שידוך, לאחר 4 מפגשים, כנהוג, הוחלט והוסכם בין המשפחות, לסגור וורט, "מילת החתונה", ומיד נערכו המשפחות לעריכת השמחה.

למסיבת זו הוזמנו ראש ישיבתו של החתן, ועוד ת"ח משתי המשפחות, וברכו זה לזה, "ענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל..." והחתונה נקבעה לעוד שלשה חודשים.

אלא שכמה ימים לאחר ה"וורט", החתן חש שלא בטוב, ומיד הובהל לבית החולים, ולצער כולם נתגלה אצל החתן המייעד את המחלה הארורה, ומיד נשלח לעוד סדרת בדיקות בכמה מכונים, אך ללא ספק, המחלה מקוננת בתוכו ללא הרף. הצוות הרפואי מיד איתר לו תור לעוד מספר חודשים, שבהם יתחיל בכל הליכי הכימותרפיה, ה' ישמור

הבחור שמתוך כבוד וחשיבה על זוגתו העתידית, ניגש לחותנו לעתיד, תוך שהביא בחיכו, "שטר מחילה" והודיע כי החליט לבטל את הנישואין בגלל האירוע המצער שעבר לאחרונה. לחותן כאב עד למאוד, נישק את החתן, וברכו בכל הברכות, וחש את הצער העמוק שאיבד את החתן לעתיד, אך מבחינה רצינאלית הסכים לויתור השידוך, מחוסר ברירה, והורה שהשטר יונח פה ובע"ה הוא ואביו ישבו בערב ויחתמו בפני הרכב שלשה על "שטר המחילה".

אבי הכלה ניגש בעיניים דומעות לבתו וסיפר לה שהחתן היה פה, וביקש לבטל את השידוך מחמת מחלתו הקשה, ואמר לה שהוא שמח על גילוי לב המלא שהיה לחתן, ולא הסתיר זאת, וביקש לעודדה. הכלה השיבה באחת: "בשום פנים ואופן אני לא מוותרת על הנישואין! אם זה מה שנגזר עלינו לאחר ה"וורט", כנראה, שזה משמייים. אני לא רוצה לצער ולאכזב אותו (את החתן) ולכן החתונה תתקיים כרגיל".

האב ניסה להניא אותה מהדבר אך הכלה בעקשנותה חיובית לא ותרה.

לבסוף, הוחלט שהמחותנים ייגשו לקבל דעת תורה מכב' הגאון הצדיק מורנו הרב חיים קנייבסקי שליט"א, הרב הודיע נחרצות שמסכים לשידוך בזמנו ובעתו, והוסיף: שמעולם לא נתקל בעוצמה כזו של ויתור אחד לשני ואי-רצון לפגוע בצד השני, ובגלל זה פסק החתונה תתקיים כמועדה ויה"ר שהמחלה תלך כלא-היתה.

ובשעה טובה ומוצלחת, החתונה אכן התקיימה כמתוכנן ברוב פאר והדר.

ובסייעתא דשמיא, כחודש לאחר החתונה נגש החתן לביה"ח להמשך "בדיקות", ומנהל המחלקה מילה פיו במים, החתן ניסה לשאול אותו, מה קורה? האם חלילה המחלה גברה? מנהל המחלקה הרגיעו, ואמר כי הוא חושש שהמחלה הגיעה למקום אחר בגוף, כי אינו מוצא אותה כפי שראה בבדיקה הקודמת לפני שלשה חודשים, מנהל המחלקה ביקש כי יעבור עוד סדרת בדיקות, לאחר שבועיים נגשו בני הזוג לבית החולים, מנהל המחלקה בראותו את הזוג נתמלא חיוך רחב, והודיע לזוג כי המחלה הארורה נעלמה, ויהי לפלא!!

לאחר מכן, ניגשו שוב, בני הזוג, לגר"ח קנייבסקי שליט"א להודות לו ולספר את אשר אירע.

אמר להם הרב שבמקרה הזה דעתו לא היתה כשיקול בידי שמייים אלא הויתור ומסירות-הנפש של כל אחד מבני הזוג היא זו ששנתה את הגזרה.

אדם המעביר על מידותיו ומוותר לאחיו היהודי - בשמיים מוחלים לו על עוונותיו ומידת-החסד שרויה עליו.

שנלמד להתחזק בנקודה הזו.

ד"ת לע"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי יזירי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה